

Bönen, mer än bara ord

Det finns många sätt att beskriva vad bön är för något. Ett vanligt sätt är att beskriva den som ett samtal mellan en människa och Gud. Denna beskrivning lyckas fånga att man i bönen både ger ut och tar emot. Talar och lyssnar. Bönen finns antagligen i lika många varianter som det finns troende. Tungotalet är ett sätt att be där orden får fyllas med själens egen mening istället för att som de vanliga orden begränsas av det vardagliga språkets lagar. Idag vill jag peka på ytterligare en dimension i bönen. Den tysta bönen.

Vi lever i ett ständigt brus av ord. TV:n, radion, vänner, familjen, listan kan göras lång. Och om vi mot förmodan finner ett tyst rum startar snart de egna tankarnas monolog. Många av oss är nog också rädda för tystnaden. Jag gör nästan inget utan radion i bakgrunden. Varför är det så, vad är vi rädda för. Jag tror att alla ord blir som ett högvuxet majsält som själen förtvivlad försöker ta sig igenom för att nå den tystnad där den kan vila i Guds ordlösa tal.

Det finns en nyandlighet som söker efter sin inneboende gudomlighet. Som söker tystnaden för att kunna höra sig själv. Vad jag vill föra fram är något helt annat. Själva utgångspunkten i en sådan nyandlighet är att man ska lyssna till sig själv. Jag menar att det egna inres viskande bara är ännu en källa för alla de ord vi allt för gärna vilar i. Rädda för att verkligen nå verklighetens djupaste grund, Gud.

Dagens evangelietext är Matteus 6:5-8;

När ni ber skall ni inte göra som hycklarna. De älskar att stå och be i synagogorna och i gathörnen för att människorna skall se dem. Sannerligen, de har redan fått ut sin lön. Nej, när du ber, gå då in i din kammare, stäng dörren och be sedan till din fader som är i det fördolda. Då skall din fader, som ser i det fördolda, belöna dig. Och när ni ber skall ni inte rabbla tomma ord som hedningarna; de tror att de skall bli bönhörda för de många ordens skull. Gör inte som de, ty er fader vet vad ni behöver redan innan ni har bätt honom om det.

Varning för ord

Bibeln har inget emot en bön med ord. Efter dagens text följer Fader Vår som är den bön Jesus lär oss. Men jag tycker ändå att det är intressant att Jesus varnar för orden i bönen. Hans första varning handlar om att ord används för att få anseende. Ord är makt och den som kan uttrycka sig har inte lika lågt till makten som den ordfattige. Om man kan låta som om man har makt så tror jag att man faktiskt också får det. I trons värld är det tyvärr inte så annorlunda. I den offentliga bönen finns möjligheter att visa upp sig. Att visa att man är from. Att man kan de rätta orden. Att så få av oss vill be högt vid gudstjänster är bara ett bevis på att orden har mer betydelse för bönen än den borde ha. Också de mer karismatiska rörelserna där bönen ljudigt högt och tungotalet sjungigt finns samma ordrädsla. Att man får be som anden kallar en blir nog lätt också en press att visa att anden också verkar i mig.

Den andra varningen handlar om att inte använda tomma ord. Visst finns det tillfällen när vi behöver använda en massa ord för att kunna beskriva för Gud vad vi känner. Och det är inte ordmängden per se som Jesus vänder sig mot, utan de tomma orden. Att rabbla ord som kanske är rätt men som saknar mening är en vanlig fallgrop. Vi har ju hört så många böner från andra troende, också från en del som vi kanske ser upp till. Visst är det då lätt att kopiera dessa personers uttryck. Att få för sig att det är hur orden låter som är det viktiga. Som om Gud bara förstod ett svensk frikyrkospråk. Att rabbla ord är också ett sätt att undvika

tystnaden. Att slippa lyssna. Både på sig själv och på Gud. Som jag sa är inte tystnadens mål att lyssna till sitt eget inre. Men för att också komma genom det inres egna ord så måste vi möta dem. Möta oss själva så som vi själva beskriver oss. Jag tror att Jesus kan många saker som inte vi kan, och en av dem är att älska oss trots att han känner oss precis som vi är. Att våga möta det inre kräver en tro på Guds nåd och en vila i att hans förlåtelse också gäller mig. Om Gud förlåtit mig så kan också jag det, oavsett vad som flyter upp till ytan i den grumliga göl som våra inre utgör. Jag tror att det först är när vi förlåter oss själva som vi kan finna också det inres tystnad. För djävulen kommer ständigt låta oss bli påmind om våra synder. Han vill för allt i världen inte att vi ska finna Gud. Söker vi oss bortom orden mot en vila hos Gud har djävulen blivit av med många vapen. För att skrämja oss bort från det gudsmötet låter han oss därför möta våra egna misstag och synder. Men när vi kommer förbi det hindret kan vi faktiskt få vila i fred från vår fiende, för den vila utgår helt och hållet från vem Gud är.

Ord är inte okomplicerade. Ord betyder något och kan både hjälpa och hindra den som ber. Det finns en tid för de många orden men det finns också en tid för den ordlösa bönen. Och jag tror att vi har förtvivlat svårt för den. När man är tyst känns det som om man inget gör. Ett krav på produktivitet slår igenom också i bönelivet. Om jag inte har orden så kan jag göra något annat än att be. När orden tar slut så tar bönen slut. Så är det i alla fall för mig. När jag kommit igenom de böneämnen jag har så säger jag amen och går vidare. Tänk om man skulle sitta i ett samtal med en god vän som bara pratar på utan att lyssna in vad man har att säga, och så när vännen äntligen är klar, ja då går han.

Syftet ned bönen

Vi skulle nog behöva ta oss en funderare över syftet med bönen. Och jag tror att Jesus hjälper oss med det i slutet av undervisningen han ger i dagens bibeltext. För vad är det han säger egentligen, er fader vet vad ni behöver redan innan ni har bett honom om det. Vad är det han säger egentligen? Visserligen är det logiskt om man utgår från att Gud vet allt, men ändå. Försvinner liksom inte själva idén med bönen då. Om han redan vet vad jag behöver varför ska jag då be honom om det, då kan Gud ge mig det utan en sådan omväg. Och jo, skulle bönen varit ett sätt att berätta för Gud vad jag behöver, då skulle det faktiskt vara en onödig sysselsättning. Ett slöseri med tid. Men om Jesus både säger att Gud redan vet vad vi ska be och samtidigt uppmanar oss att be, då måste han mena något annat.

Jag tror att vi kommer närmare bönen väsen om vi ser den mer som en händelse än som ord. I bönen blir vi förändrade, inte Gud. Det är inte Gud vi ska påverka, utan oss själva. Bönen är en process där vi upptäcker och förändras. Inte något där vi argumenterar eller övertalar. Då kan man också förstå varför det blir problematiskt med ord. I vårt moderna samhälle har orden blivit instrument för att påverka, argumentera. Politikens område är ordens förlovade land. Men tänk om vårt innersta är stumt. Tänk om himlens lovsånger inte hörs utan känns.

Att bli förändrad

Psaltaren är full av böner från en annan tid än vår. Böner som drastiskt kan ändra karaktär mitt i. Och det intressanta är att förändringen inte sker hos Gud utan inom den som ber. Där de ärliga orden beskriver ett händelseförlopp hos den som ber. Helgens psaltartext är just en sådan bön, Ps 13;

För körledaren. En psalm av David.

Hur länge skall du glömma mig, Herre? Hur länge skall du dölja ditt ansikte? Hur länge skall tankarna mala, mitt hjärta ängslas dag efter dag? Hur länge skall min fiende triumfera? Se

på mig, svara mig, Herre, min Gud! Ge ny glans åt mina ögon, låt mig inte somna in i döden, låt inte min fiende säga att han besekrat mig, mina ovänner jubla över mitt fall.

Jag litar på din godhet, mitt hjärta skall jubla över din hjälp. Jag vill sjunga till Herrens ära, ty han är god mot mig.

Här är orden inte tomma. Varje ord är laddat med psalmistens ångest och oro. Här finns inga tankar på vilka ord som är de rätta. Men i slutet på bönen händer något dramatiskt. Från oro och ångest bryter ett hopp fram. Det är väl visserligen en dramaturgi som passar den som tror. Att vi har problem som Gud hjälper oss med. Men här finns inget svar från Gud som föregår denna förändring. Inga ord från Herren att han ska visa sig. Ingen yttre förändring för den som ber. Det som får psalmisten att ändra perspektiv är inte en förändring hos Gud, utan hos psalmisten själv. Minns hur Gud själv beskrev sig, med namnet ”Jag är”. (2 Mos 3:14). Gud blir inget, han är. Det finns berättelser i bibeln där Gud ändrar sig och ångrar sig. Jag tror att om man tittar på dem så är det snarare människan i fråga som utvecklas, ändrar sig. Gud kan utmana oss genom att visa sig på sätt som inte är hela sanningen. Sedan kan vi upptäcka mer av Gud, men Gud ändrar sig inte. Han är den samme.

Däremot tror jag inte att bönen positiva ord följer omedelbart på de negativa. Skulle de göra det så framstår de som tomma ornament. Ett artigt slut på en bön som blev hårdare än bedjaren hade tänkt sig. Ett resultat av ett dåligt samvete. Nej snarare finns det här emellan en tystnad. En känsla av att orden inte räcker. En stund där inte ens självömkan har någon röst. Och där tror jag att ett möte sker. Ett möte med Gud. Inte ett möte med Guds tröstande ord, eller Guds ånger. Men en plötslig ordlös vila i alltings skapare. En vila som jag är övertygad om är möjlig för vårt böneliv. Om vi vågar vara tysta.

När vi ber vänder vi oss inte till en annan människa. Vi vänder oss till universums skapare. Till alltings grundval. Där kan vi få vila ut. Hos honom kan vi utvecklas och förändras. Han lyssnar till våra ord med det intresse en som älskar oss gör, men han kallar oss också till en tystnad inför honom. Kanske skulle vi behöva damma av det gamla uttrycket Gudsfruktan.

Ge utrymme för tystnad och Gudsfruktan i ditt böneliv.